

30 ÉVE HUNYT EL FRISS GÁBOR

(Budapest, 1926. június 28. – Budapest, 1994. szeptember 28.)

Ének-, zenetanár, karnagy, főiskolai docens. Budapesten született 1926. június 28-án. Tanulmányait 1947 és 50 között a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés szakán Szabó Ferenc, 1950 és 57 között középiskolai énektanár- és karvezetőképző szakon Vásárhelyi Zoltán növendékeként végezte. 1946-tól 57-ig különböző kórusok karnagya volt, 1957 és 59 között a budapesti I. kerületi, Attila utcai Általános Fiúiskola tanára, 1959-től 66-ig a II. kerület Lőrántffy Zsuzsanna utcai Ének Zenei Általános Iskola zenei igazgatóhelyettese. 1966-tól a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Zenetanárképző Intézete Budapesti Tagozatának főtanszakvezető helyettese, tagozatvezető helyettese, tanszékvezetője, szolfézs-, ének módszertan, karvezetés tanítási gyakorlat tanára. 1962 és 1973 között az Ifjú Zenebarát szerkesztője, Az ének zene tanítása szerkesztőbizottsági tagja, 1958-tól az Országos Filharmónia műsorismertetője, a Magyar Rádió külső munkatársa. Művei: könyvek, tankönyvek, cikkek, tanulmányok magyar és idegen nyelven. Életének 69. évében, 1994. szeptember 28-án hunyt el.

I.

LEVÉL FRISS GÁBORHOZ¹

Kedves Gábor!

Először és utoljára írok levelet Neked. Figyeled a szóhasználatot? Látod, arra köteleztél, hogy használjam azt a szót, amelytől több mint évtizede viszolygok, a befejezettséget, a megváltoztathatatlan lezártágot kifejező „utoljára” szót – amelyet oly nagy kedvvel és lelkesedéssel irtottam mondott és írott szövegben egyaránt. Levélből ez az első, több mint két évtizedes személyes ismeretségünk során – jóllehet, „postáimból” igencsak szép gyűjteményt halmozhattál volna fel. A leggyakoribb az információközlésre szorítókozó noteszlap (zongorabillentyű-sorral díszített, egykor még Tőled kapott, macskás vagy öntapadós szélű, Japánból!) és a valamilyen utalást tartalmazó, poénos képeslap vagy ajándékkísérő kiskártya. És még a sűrűn teleírt üdvözlőkártyák szövege is gyakran a beígért szóbeli beszámoló reményében ért véget. Mert a Veled való kapcsolatban elhanyagolható szerepet játszott a monológ. Még a telefonos vagy személyes megbeszéléseken is mindig fontos volt a dialógus, a tervek felvázolása közben is szinte érzékletes hely várta az egyetértő vagy kétkedő hümmögést.

Első személyes találkozásunk a gyakorlati tanítás államvizsgámon történt, ahol Te voltál a bizottság elnöke – néhány évvel később az a feladat várt rám, hogy szerkesztőként fogadtassam el magamat Veled, ilyen munkatársi kapcsolatban mindenkori legfiatalabb kollégádként. Kiszámíthatatlan volt, mikor sikerül ez egykönnyen, míg máskor csak hosszas gyözködés árán jutottunk közös nevezőre. De akárhogy is alakult, hamarosan nyilvánvalóvá vált: mindig egyazon cél felé indulunk, s amikor már vitán felüli volt a végcél azonossága, kevésbé bántónak tündek az odavezető út göröngyei.

Akaratodon kívül sok mindent tanultam e munkakapcsolatból, sokszor megerősítettél egy-egy elképzelésem helyességében. Ha nincs a Muzsikáló Magyarország, a vetélkedő-sorozatok népes csapata, a Muzsikus ABC, a Muzsikus névnapár, a Felfedezőúton muzsikáló városokban sorozat megannyi láttató műsora, és mindenkori fő kedvenced, a Labirintus, melyet végre én is megörökölhettem korábbi szerkesztőitől, akkor minden bizonnyal igénytelenebb szerkesztő lennék. Kevesebb is beérném mindenkori munkatársaimtól, s talán képes lennék azt is megérteni, hogy a kevésbé kifizetődő tevékenység iránti

¹ Fittler Katalin írása a Parlando 1994/6. számában jelent meg.

lelkesedés elapadhat. Esetleg hagynám magam meggyőzni arról, hogy a dokumentálás igénye akár elsődleges is lehet valamely alig vonzó műsor esetében. Szerencsére, ez már nem fordulhat elő! A tanáros és tanári lelkesedés mindkettőnkét átsegített a hullámvölgyeken – és a végeredmény utólag szinte mindig igazolta a befektetett munka jogosságát.

Azt sem szándékosan tanítottad meg (sőt, talán nem is tudtad, hogy e tekintetben Te voltál az első számú mintapélda), hogy az előlegezett bizalomnak szinte kifogyhatatlannak kell lenni. Mert ugyan hová jutottunk volna, ha a mindennapok során máshol kapott sérüléseket (jogos vagy vélt szándékos bántásokat) kompenzáló „öntudatoskodásokat” felrójuk egymásnak, vagy ha mellre szívjuk az éppen sértettnek indokolatlan gyanakvását! És ezek a „rossz pillanatok” azért is tanulságosak, mert arra figyelmeztettek: még a legnagyobb önkontrollal sem sikerül mindig minden más problémát „letenni a küszöbnél”, s hogy a legnagyobb figyelem sem felejteti el a környezet által kiváltott aktuális érzéseket.

Jó volt látni: a tanár számára nincsenek generációs problémák, a diákokra figyelés gesztusából egyfajta alkalmazkodás születik, amely lehetővé teszi, hogy a másként megfogalmazott *lényeg* mindenképpen eljusson a tanulókhöz. Éppen e figyelő magatartás tette lehetetlenné köztünk a monológ műfajt (mindkét irányban!) – és ezért kérdeztünk rá a hallgatva-figyelőre a telefonban, hogy „ott vagy még!”?

Most meg csak írok, a közbeszólás és a válasz reménye nélkül. S egyszersmind „törlesztek” is: az utolsó (lám, megint itt kísért e szó!) megbeszélte látogatásra azt ígértem, hogy „megfertőztek” a Martin Buber iránti határtalan lelkesedésemmel. Az ilyen kedves kötelesség a legjobb fajta időtöltések egyike - gyakran ilyen magánbeszélgetésekben fogalmazódott szavakká egy sejtés, egy érzés, egy gondolat, s igazságáról a figyelő partner reakciója adott mindenkor megbízható visszajelzést. Ugye, tudod, hogy máris hiányzik a még le nem adott írások egyik első olvasójának véleménye, megjegyzése? De Martin Babert ígértem, a közelmúltban megjelent „Én és Te” című könyve alapján. Talán, ha olvasod, ha „időben” megismered, erőt adnak a Szókratészre vonatkozó mondatok: „De mily szépen és jogosan hangzik Szókratész oly eleven, oly nyomatékos Én-je! Ez a végtelen beszélgetés Én-je, s a beszélgetés levegője lengi körül minden útjain, még a bírák színe előtt is, s még a fogság utolsó órájában is. Ez az Én az emberhez való viszonyban élt, mely viszony a beszélgetésben öltött testet. Hitt abban, hogy az emberek valóságosak, és kiment közülük, így velük volt a valóságban, és a valóság nem hagyta el többé. Még

magányossága sem lehet elszigeteltség, s ha az emberiség néma a számára, akkor hallja a *daimiont*, aki Te-t mond neki.”

Ugye, már ennyi idézet alapján is jogos a lelkes elragadtatottságom?!

Búcsúzóul még egyszer Martin Buber: „Az utunkon minden – döntés: tudott, sejtett vagy titokban maradó...”. Te mindig a munka mellett döntöttél, nemigen hittél akkora mennyiségben, amely felvállalhatatlan lenne. Egyszer ennek nagy hasznát láttuk: miközben szívműtéttel a kórházban feküdtél, az előre felvett műsorok a Te hangodon szólaltak meg rendszeresen a Rádióban. Pedig az előre dolgozásban semmiféle szándékosság nem lehetett akkor. Azóta – épp e példa nyomán – talán...

És ennek a közös szemléletnek köszönhető, hogy hangod még sokáig hallhatják, új műsorokban is, a zenekedvelők. Neked köszönhetjük, hogy hiányod még jó ideig fájni fog. De Te megérdemelted a pihenést – legyen könnyű Neked a föld!

Búcsúzom Tőled: Fittler Kati

II.

FRISS GÁBOR

„BE VAN FEJEZVE...”?!²

Anti-mottóul: „*Be van fejezve a nagy mű, igen. – A gép forog, az alkotó pihen.*

Évmillióig eljár tengelyén. - Míg egy kerékfogót újítani kell.”

(Madách: Az ember tragédiája)

Harminc esztendővel ezelőtt, 1950. október 27-én látszólag jelentéktelen esemény zajlott le Kecskeméten egy tanteremben: ezen a napon állt tizenkilenc hatéves kisgyermek elé *Nemesszeghyné Szentkirályi Márta* tanárnő, először mosolygott a szemük közé, először pendítette meg hangvilláját s először zendítette meg az akkor még gyámoltalan, bizonytalan, gyenge hangocskákat. Ezt, az adott pillanatban nem nagy horderejű eseményt, egy új, még soha nem volt iskolatípusnak, az *ének-zenei általános iskolának* létrejöttét, egy világraszóló siker születését, egy látnoki erejű elme legáhíttabb gondolata megvalósulásának *30-ik évfordulóját* köszönti ma a magyar zenésztársadalom és a zenét korszerűen és eredményesen tanítani kívánó világ.

² Parlando 1997/2.

Egy pedagógiai koncepció legérzékenyebb reagense a „honnan? – hová?” kérdés, vagyis honnan, hogyan, mikor és miként kezdődik s hová, merre, meddig vezet? Kodály Zoltán az óvodáskortól a művészi-tanári oklevél elnyeréséig követte a zenét tanulóifjúságot s pedagógiai célzatú kompozícióiban a Zsipp, zsupp, kenderzsupp-nótácskák körétől a művészi értékű világzenéig mintegy irányt mutató táblákkal jelölte ki a követendő utat. Ám az útvonal kiépítését kor- és munkatársaira, tanítványaira s a tanítványok tanítványaira hárította.

Egy eszme, ideológia, stílus, irányzat, iskola, módszer veszte, ha tézisei dogmává merevednek, ha a követők, a megvalósítók, a gyakorlatba átültetők, verbálisan értelmezvén az „igét”, annak gondolatait megmásíthatatlanná jegecesítik. A „Gondolat” ereje éppen annak elaszticitásában rejlik, ha alapeszméi az idők sodrása és változása közepette sem kopnak meg, ha történelmi-társadalmi fejlődés közepette is az igazság erejével képesek hatni. A kodályi elgondolás erejét, általános érvényét, hatékonyságát, mindenekelőtt a hazai eredmények bizonyítják (mert igenis vannak!), de az is, hogy a legkülönbébb társadalmi berendezkedésű országok iskolapolitikusai, pedagógusai, zenei nevelői követendőnek, példamutatónak ítélik s mi több, egyre többen s több helyütt alkalmazzák – sikerrel!

Kísérletek és felmérések sora bizonyítja, hogy – értő pedagógusok jelenléte esetén! – az ének-zenei általános iskolába járó tanulóknak nemcsak a „zenei” készségi szintje fejlettebb az átlagosnál, hanem „gondolkodási tevékenységük” egésze is: ez utóbbi az általános tanulmányi eredmények magas színvonalában mutatkozik meg. Az intenzív zenei nevelés során helyesen alkalmazott didaktikai eljárások sora, a zenei készségeken túl, kedvezően hat egyéb, általános szellemi készségekre, így pl. a memória-, a figyelemösszpontosítás készségére, a gondolkodás rugalmasságára, a logikai készségre, a szín-, forma- és nyelvrészre, a tanulók teherbíró képességére és aktivitására, magára a személyiség alakulásának egészére. Mindez segíti a gyereket további, közép- vagy felsőfokú tanulmányaiban, hivatása megválasztásában, a felnőtté válás, a társadalomba illeszkedés bonyolult s nem mindig zökkenőmentes korszakában is. Minderről meggyőződhetett és meg is győződött a hazai nemzetközi szak- és közvélemény, de erről tanúskodik az a nemzedék (nemzedékek) is, amely ma már felnőtt emberként él és tevékenykedik. Ne feledjük, az első, ének-zenei általános iskolát végzettek már 36 évesek!

A nagy mű, a kodályi életmű tehát létrejött, de vajon tényleg be van fejezve? Az alkotó pihen s a gép forog – de vajon tényleg nem kell egy-egy kerékfogót

újítani? Kellett bizony már az alkotó életében is: Kodály pl. a dó-ré hangokkal kezdi a „333 olvasógyakorlat”-ot, zenei nevelésünkben viszont már régóta a szómi hívótere a kiindulópont. A füzetet tehát nem a szerző leírta eredeti sorrendben tanítjuk. Éppen a mű érdekében szükségesek a felülvizsgálatok, kiigazítások, módosítások.

Egy *zseniális* elme elgondolásainak megvalósítói többnyire tehetséges emberek, akik felismerték a gondolat horderejét s akik – hivatásuk révén – főként a praktikum oldaláról közelítik meg az eszmét. Az alkalmazás során felméri a körülmények kínáta lehetőségeket s igyekeznek azokat kihasználni; részeire bontják, színezik, kiegészítik, saját képükre, alkatukra formálják, tehát módosítják. A módosítások során létrejövő változások lehetnek előbbre vivők, de lehetnek torzulást szülők. A felülvizsgálat tehát jogos és időnként elengedhetetlen aktus. Nyilván ennek időszerűségét véli megérettnek napjaink zenepedagógiai közvéleménye s ennek jelei mutatkoznak az újságok, szakfolyóiratok hasábjain s a tömegkommunikáció egyéb fórumain folyó vitákban, állásfoglalásokban, nyilatkozatokban. A gondolatfelvetések, bírálatok túlnyomó többsége nem az alkotó szellemet, hanem a megvalósítás részleteit célozzák: a kontroll természetesen – s egyes esetekben „védőpajzs” is – a kodályi eszme. Ám a modell túlzott fétiszizálása („mondotta, írta K. Z.”), a társadalmi fejlődés jelenének figyelmen kívül hagyása óhatatlanul a dogmatizálás, a beszűkítés, tehát a torzuláslehetőségét hordozza magában. De legalább annyi veszélyt rejt magában a sommás tagadás, a *megtagadás* helyenként ugyancsak felbukkanó jelenléte.

A *körültekintés* aktualitása nem képezi vita tárgyát, de hasznos lenne, ha e procedura higgadtan, indulatoktól, személyeskedésektől mentesen, meggondoltan, türelmesen menne végbe. Nem szenzációs leleplezésekre, látványos szócsatákra, durranó ötlet-gránátokra vár a közvélemény, drámai hangú kinyilatkoztatásokra, ködös próféciaakra, váratlan s megfellebbezhetetlen felsőbb intézkedésekre sem! – hanem őszinte, nyílt párbeszédre! Itt az ideje, hogy az élet sűrűjében munkálkodó, a megvalósítás, a kivitelezés köznapi gondjai között őrlődő „névtelen” zenepedagógusok is szót kapjanak, s mi több, hogy éljenek is a kapott szó jogával! A magyar zenei nevelés legfőbb ereje éppen abban rejlik, hogy módszerében, didaktikájában hosszú évszázadok hazai és külföldi (!) gyakorlata és tapasztalata összegeződik, ezernyi kis- és nagy ember gondolata szintetizálódik: nagy hiba lenne, ha éppen most hagynánk figyelmen kívül a „derékhad” véleményét.

S hiba, még több, felelőtlenség lenne veszni hagyni a már elért (s sokszor keserves munkával, küzdelmek árán elért!) s hasznosnak ítélt eredményeket, szintúgy a visszalépés, vagy akár az egyhelyben topogás is. Vétek lenne, ha – miközben világszerte egyre szélesebb körben terjed, mind intenzívebben alkalmazzák a magyar zenei nevelés módszereit és didaktikáját – honi berkekben bizonytalanság, kétkedés, netén közöny (!) lenne úrrá. A tények önmagukért beszélnek: meggyőzik – legalábbis gondolkodásra készítetik – a kétkedőket, buzdítják a bizonytalankodókat, felrázzák a közönyösöket s további lelkes munkára ösztönzik az amúgy is szívesen munkálkodókat.

Köszöntjük a harmincéves kecskeméti Kodály Zoltán ének-zenei általános iskolát s rajtuk keresztül magát az iskolatípust. Kívánjuk, hogy Kodály Zoltán félig tréfás, félig komoly bejegyzése, ott az iskola vendégkönyvében, további harminc évre érvényes legyen: „*Megnéztük, nem dőlt-e még össze az új iskola? Erősen áll!*”

III. FRISS GÁBOR MIÉRT CSAK ROMBOLUNK?³

Nakskovban, Dél-Dánia egyik legszebb városkájában tartotta alakuló közgyűlését az *Európai Zeneakadémia* (European Academy of Music). Az Európai Közösség – Anglia, Belgium, Dánia, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország – küldöttjei két magyar zenei szakembert, Szőnyi Erzsébet ny. egyetemi tanárt, valamint e sorok íróját kérték föl „szaktanácsadónak”, miután az Akadémia legfőbb célja a zenei nevelésben tevékenykedő tanárok posztgraduális képzése. A felvázolt program értelmében egy kurzus 5 hónapos lesz. Tantárgyai: szolfézs, karvezetés, kargyakorlat, tanítási gyakorlat, hangképzés, zeneelmélet, partitúra játék, kíséret- és lapról játék (zongora). A tantárgyak többségét a „Kodály-Method”-ként ismert (és világszerte *elismert!*) magyar zenei nevelési módszer didaktikája és praxisa alapján tervezik.

(Zárójelben: csak Dániában már mintegy 100 iskolában vezették be és alkalmazzák sikerrel az Axel Switzer (Dánia) és Friss Gábor (Magyarország) által közösen írt négykötetes „MI-RE-DÓ”-szolfézszt. S ez csak egy kis ország, szinte felsorolhatatlan, merre a világon alkalmazzák a kitűnő magyar zenetanárok elterjesztette elméletet és gyakorlatot.)

³ Parlando 1996/5-6.

Vajon mi az a vonzerő, ami évtizedek óta ide Magyarországra csalja a külföldieket, hogy a helyszínen tanulmányozzák a híressé vált – és helyes alkalmazás esetén káprázatos eredményt felmutató – „magyar” módszert (mi szívesebben jelöljük „konceptciónak, alapeszmének), amely elbűvölte és meggyőzte (!) sokak között Yehudi Menuhint, Pablo Casalsot, Benjamin Brittent, Dmitrij Sosztakovicsot, de még Leonard Bernsteint is?

Alapvetően az a tény, hogy az intenzív zenei nevelésben résztvevő tanulók nemcsak zenei ismeretek és készségek vonatkozásában szárnyalják túl társaikat, hanem *általános tanulmányi eredményük jobb, mint a többieké!* A magasabb teljesítmény, a naponta történő zeneoktatáson túl, az oktatás során alkalmazott módszereknek, didaktikai eljárásoknak köszönhető: a „csoda” nyitja éppen ez utóbbiakban rejlik. Pedagógusok, szociológusok, muzsikusok és pszichológusok vizsgálták hosszú éveken át a *zenei oktató módzatok hatását a gondolkodásitevékenység egészére*. Kiderült, hogy a naponta sorra kerülő „etűdök” nagy része tartalmaz a szűk „szakmai” irányultságon túl ható elemet és a zenei készségeken túl a gondolkodási tevékenység egészére kiható tényezőket.

Az igen egyszerűnek tűnő ritmus -vagy dallam-visszhang teljesítése pl. függ a figyelemösszpontosítás (koncentráció), az emlékezet (memória), a megfigyelő képesség, a reflexek (fizikai és szellemi) és az utánzókézség fejlettségéről, mértékéről és eddig zenei képességekről még szó sem esett. Ha tehát az említett gyakorlat naponta sorra kerül, akkor az nemcsak a zenei készségeket fejleszti, hanem „edzi” az imént felsorolt továbbiakat is.

A kottaolvasó (gyereknek) nemcsak az olvasási készsége fejlődik gyakorlás közben, hanem a számolási készsége is! A kotta ugyanis tört értékek ($1/1 - 1/2 - 1/4 - 1/8 - 1/16$ stb.) sorozata, amelyet a kottaolvasó összead, eloszt, szoroz, vagyis nem túlzás kijelenteni, hogy *kottát olvasni egyéni és törtekkel számolni*. Gondoljuk csak meg: a titi tá-val barátkozó vagy manipuláló óvodás, vagy alsó tagozatos kisdíák 4-5 évvel megelőzi zenével nem, vagy alig foglalkozó kortársait, s ami a legfontosabb, életkori sajátosságainak, szellemi fejlettségének megfelelő színvonalon, megerőltetés, fáradtság nélkül, szinte játékos formában gyakorolva-tanulva teszi. Micsoda előnyben lesz e gyerek majd évek múltán, a törtszámok tudatosításának időpontjában! - tudata mélyén, a „vérében” már ott áll készen (mi több, készségszinten!) a törtek egymáshoz való viszonya, arányaik, értékrendjük.

A *gondolkodás rugalmassága* (elaszticitása) a korábban szerzett ismeretek (műveletek, eljárások) gyors és eredményes aktualizálását jelenti új, más területeken vagy környezetben. A magyar zenei nevelésben alkalmazott írás-olvasás- (és gondolkodás!) -mód, a *relatív szolmizáció* többek között ezt a

nagyon fontos készséget fejleszt hihetetlenül magas fokra. Lényege: a tanulás során fokozatosan „beidegződött” hangközök *dallami elemként* szerepelnek a kottaolvasás során és mintegy mozaikszerűen dallammá állnak össze a leolvasás során. A tanult, begyakorolt hangköz megszólaltatása a dallam új környezetében a gondolkodás rugalmasságát feltételezi. Bizonyos dallam bármely hangmagasságon elképzelhető, olvasható, lejegyezhető, a hangközök megnevezése (szolmizáció) azonban azonos marad. Ez jelentősen *megkönnyíti* a kottaolvasást. A szolmizálni tudás alapfeltétele tehát, hogy a kottaolvasó képes legyen felismerni a hangközt bármely adott – s esetleg változó – hangmagasság körülményei között, illetve legyen képes azt bármely hangmagasságba behelyezni (elaszticitás!).

Az ilyen gondolkodásmódot *Arezzói Guido* fedezte föl 1000 és 1050 között. Európa évszázadokon át alkalmazta módszerét. Guido iskoláját fejlesztette tovább *J. J. Rousseau* (1712–1778) a jeles francia gondolkodó, erre építette „Tonic Sol-fa”-metódusát az angol *John Curwen* (1816–1880), a svájci *J. R. Weber* (1849), a német *Agnes Hundvegger* (1858–1927) és *Fritz Jede* (1887–1970). Tőlük vette át és fejlesztette tovább *Ádám Jenő*, *Molnár Antal*, *Perényi László* és a mai iskola jeles képviselői és teremtettek Kodály vezérletével jellegzetesen magyar, ám bárhol a világon, bármely nyelven, bármely kultúrában alkalmazható zenei nevelési rendszert. Ezt csodálta (csodálja) a világ, erre épít minden, magát „korszerűnek” tartó intézmény, mozgalom.

Talán a kiragadott példák is elégségesek annak bizonyítására, hogy a Kodály nevével fémjelzett koncepció páratlan a maga nemében, és hogy a magyar iskolarendszer – ezen belül a naponta zenét oktató ének-zenei általános iskolák! – biztos keretet nyújt e koncepció megvalósításához, kiteljesítéséhez. Mindezt megismerte a világ és felismerte a benne rejlő páratlan ember- és személyiségformáló erőt! Igen, a világ (!)...

...És mi a helyzet idehaza? A kezdeti kísérletek (1950-től a hatvanas évek végéig) a vártnál is jobb eredményeket hoztak: néhány év alatt elterjedt az új ének-zenei általános iskola az egész országban – hamarosan 180 működött – szintúgy a „módszer”, amelyet sikerrel alkalmaztak zeneiskolában, általános- és középiskolában, konzervatóriumban, főiskolán, sőt bölcsődékben és óvodákban is! Ekkor indult meg a „Kodály-Method” kiáramlása a világba és a világ zenetanárainak „zarándoklata” Magyarországra. Ekkor létesültek az első Kodály-Intézetek, a hosszabb-rövidebb kurzusok, kongresszusok, találkozók, tanácskozások és kísérletek az alkalmazást illetően a szélrózsa minden irányában.

Aztán Kodály halála (1967) után megtorpanás következett: egyre több oldalról (csak hazai pályán!) szólaltak meg bíráló hangok. Valóságos „divat” lett a Kodály-módszer becsmérése. Önjelölt „házi haza bölcsei”-nek kinyilatkoztatták, hogy a relatív szolmizáció „szükségtelen”, jó lenne kivonni az oktatás menetéből.

(Közbeszúrt megjegyzés: a Salzburgi Mozarteum Orff Intézete, mint a „másik” zenei nevelési főirányvonal világközpontja, az ilyen irányultságú tanárképzés centruma – miután éveken át hosszasan vizsgálta a Kodály-koncepciót, meggyőződött annak hasznáról, előnyeiről és alkalmazhatóságáról – az 1990/91. tanévtől fogva *hivatalos tantárgyként* bevezette oktatási tervébe! Sebaj! Majd ők terjesztik ezután helyettünk, csiholnak belőle erkölcsi elismerést s nem is kevés anyagi hasznot.)

...És idehaza? „Szaktekintélyeink” egy része korszerűtlenségről, elavultságról, eltúlzottságról károg. Indoklás, bizonyítás persze elmarad és helyette mást, jobbat, használhatóbbat, eredményesebbet senki nem tud felmutatni. Vagy mégis?!...

A Zeneművészeti Főiskolán, annak egyes tanszékén, mi több a Tanárképző (!!!) tagozaton igenis „kitaláltak” valami újat, eltörlik, legalábbis elsorvasztják a szolfézszt, mint „önálló” tantárgyat és „összeolvasztják” a zeneelmélettel (!?).

A szakközépiskolákból felvételiző hallgatók szolfézsismeretei nem kevés kívánnivalót tartalmaznak: a főiskola eddig kétségbeesetten igyekezett a pályára készülés utolsó éveiben e hiányt pótolni - több kevesebb eredménnyel. Nos ezt az utolsó lehetőséget akarják a bölcs reformerek megvonni. Hát milyen színvonalon fognak az így képezett tanárok tanítani? Ha a főiskolán ennyire kevés tekintélye lesz e tárgynak, miért lenne több a zeneművészeti szakközépiskolákban (konzervatóriumok)? S ha a középfoknak nem lesz fontos, miért lenne az az alsófokon? (így is foggal körömmel küzdenek az ének-zene tantárgy léteért a szaktanárok. S ha a szakma nem tartja fontosnak, miért tartaná annak maga az iskolapolitika, éppen a szakmára mutatva, azok véleményére hivatkozva von meg mind többet!)

Miért engedjük a keserves, több évtizedes munkával elért eredményeket széthullani? Miért hagyjuk, hogy az iskolákban elsorvadjon a nemrég még virágzó zenei élet? Miért nyugszunk bele, hogy az egykor még milliós nagyságrendben látogatott ifjúsági hangversenyek közönybe fulladjanak? Miért, hogy az iskolai zenehallgatási hanglemezek felhasználatlanul porosodnak a szekrények mélyén? (Nincs megfelelő berendezés a lejátszásukra!).

Miért nem folytatjuk a munkát, ami eleink megkezdték? Miért nem őrizzük meg és fejlesztjük tovább a beigazolódott jót? Miért nem becsüljük meg szellemi kincseinket? Miért csak rombolunk? Miért csak tagadunk és megtagadunk?...

IV.

FRISS GÁBOR TÁRSSZERZŐI MUNKÁI

